

PSZICHOLÓGIA
MESTERKÉPZÉSI SZAK

A PSZICHOLÓGIA MESTERSZAK
“SZAKDOLGOZAT KÉSZÍTÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE”
CÍMŰ MELLÉKLETE

I.ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK

BTK Melléklet (a pszichológia MA KKK-jának megfelelően módosítva)

16. §

/a DE TVSZ 24. § (2), (3), (6) és (8) bekezdéséhez/

(2) A diplomamunkák témáinak kiírásáról az intézeteknek/tanszékeknek minden tanévben, az őszi félév első hónapjának a végéig gondoskodniuk kell. A meghirdetett témák közül a mesterképzésben (MA) a második félév végéig kell választaniuk a hallgatóknak. A diplomamunkák témáit a Pszichológiai Intézet tanszékei hirdetik meg úgy, hogy az a képzési céllal összhangban legyenek, kielégítsék a gyakorlati igényeket, ugyanakkor a hallgatóknak lehetőségük nyíljon a szükséges vizsgálatok elvégzésére, az adatok összegyűjtésére és feldolgozására. A meghirdetett témákon kívül – oktatói jóváhagyással – más témák is választhatók. A diplomamunka címét a Pszichológiai Intézetben kell bejelenteni. A téma kiválasztását a konzulens oktató, az illetékes tanszékvezető, a specializáció felelőse és a szakfelelős hagyja jóvá. Módosításra engedélyt – konzulens oktatói és tanszékvezetői javaslatra – a Pszichológiai Intézet szakfelelőse adhat.

(3) A diplomamunka tartalmi követelményeit, az értékelés általános szempontjait és a diplomamunkához rendelt kreditek számát a szak követelményei alapján a szakos kreditlisták, illetve a szakos tájékoztatók, rendelkezések tartalmazzák.

(4) Az OTDK-n fődíjat, díjat (1., 2. vagy 3. helyezést) vagy különdíjat nyert dolgozatot, ha az megfelel az intézet/tanszék által előírt szakos követelményeknek, az intézet-/ tanszékvezető külön bírálat nélkül, jeles minősítéssel elfogadhatja. Egyéb, országos vagy nemzetközi pályázatok esetén elért kimagasló teljesítmény intézeti, tanszéki vélemény alapján hasonlóan minősíthető.

(5) A diplomamunka terjedelme mesterképzésben (MA) mellékletek nélkül minimum 40 oldal.

(6) A diplomamunkát a hallgató – őszi félév esetén november 30-ig, tavaszi félév esetén március 31-ig – köteles benyújtani a Pszichológiai Intézetben két bekötött példányban, illetve elektronikus formában feltölteni a Debreceni Egyetem Elektronikus Archívumába (DEA). A Pszichológiai Intézet a záróvizsga kitűzött időpontjától függően ettől eltérően is rendelkezhet, amiről értesíteniük kell a hallgatókat és a Tanulmányi Osztályt is. Az intézet a benyújtás határidejét kérelemre egy héttel meghosszabbíthatja. A határidő be nem tartása esetén a hallgató az adott félévben nem bocsátható záróvizsgára. A benyújtott diplomamunka egy példánya a záróvizsgát követően a Pszichológiai Intézet könyvtárában kerül elhelyezésre. A bírálatra való leadás a diplomamunkának a Pszichológiai Intézet oktatásszervezési irodájában való leadását jelenti. Ezt követően az illetékes tanszékvezető és a szakfelelős dönt a bíráló személyéről. Indokolt esetben a tanszékvezető és a szakfelelős más intézmény oktatóját, kutatóját is felkérheti bírálónak. A bírálat elkészülése után a bíráló visszajuttatja a diplomamunkát a bírálattal együtt az oktatásszervezőnek. A diplomamunka bírálatát, bírálatait legalább egy héttel a záróvizsga előtt el kell juttatni a diplomamunka írójának.

(7) Összhangban más egyetemeken zajló pszichológiai képzések rendjével, illetve a pszichológia tudományában uralkodó egyértelmű ajánlással, a Debreceni Egyetem Pszichológiai Intézetében folyó BA és MA képzésben, továbbá a tudományos diákköri munkában is, etikai engedély-köteles az empirikus kutatások folytatása (Lásd: Etikai engedély kérelmezése hallgatók által folytatott empirikus vizsgálatokhoz c. fejezet)

II. A DIPLOMAMUNKA TARTALMI ÉS FORMAI KÖVETELMÉNYEI

A diplomamunka első oldalai

Címlap

Egyetem, kar, intézet megnevezése

A diplomamunka címe

A szerző neve, évfolyam, szak megnevezése (pl. Kovács Péter II. évf. pszichológia (MA) szakos hallgató)

Konzulens neve, beosztása

A diplomamunka benyújtásának helye (Debrecen) és éve

Tartalomjegyzék

A diplomamunka ajánlott szerkezeti felépítése

- Címlap
- Tartalomjegyzék
- Bevezetés
- Szakirodalmi áttekintés
- Vizsgálat
- Következtetések
- Irodalomjegyzék
- Mellékletek

A diplomamunka terjedelme

A terjedelemben beleszámít a munka oldalszáma a bevezetéstől az irodalomjegyzékig.

A diplomamunka esetén az elvárt terjedelem minimum 40 oldal, alapvetően 40-60 oldal között.

A diplomamunka ajánlott tagolása

A cím

Legyen rövid, szakszerű és informatív.

Tartalomjegyzék

A tartalomjegyzéket számozni kell, arab számozással.

Bevezetés

Definiálja a témát, majd annak elméleti és gyakorlati jelentőségét, időszerűségét tömören vázolja. Esszé-szerűen felvezeti a szakirodalom egységeit, és a felvezetés fényében definiálja a vizsgálat pontosabb témáját.

Szakirodalmi áttekintés

A témával szorosan összefüggő szakirodalmat dolgoz fel. A szakirodalomban ismertetett eredményeket rendszerezi, elemzi, nem kimerítő jellegű, hanem célirányos. A szakirodalmi áttekintés megágyaz a vizsgálatnak, bemutatja a hipotézisek hátterét, a vizsgálni kívánt konstrukciókat köti a kiindulási témához. Hivatkozás nélkül csak saját gondolatok szerepeljenek, de ha lehet, a saját gondolatok esetén is legyenek hivatkozások, ha ezek nem forradalmi felismerések, hanem a szakirodalomban is fellelhető közös tudásalapra mutatnak rá.

Vizsgálat

A vizsgálat leírása a következő pontokra tagolható: A vizsgálat célja, Minta, Módszer, Eredmények. A vizsgálati cél fejezetben a cél tömör kifejtése után a szakirodalmi alapok felvillantása mellett a hipotézisek tételes felsorolása következik. Ha kvalitatív a kutatás, akkor nem feltétlen vannak hipotézisek, de a téma fókuszának vázolása történik meg itt.

A minta alfejezet tartalmazza toborzás módszerét, a toborzás során átadott információkat, a mintába való beválasztási kritériumokat, a válaszadók főbb demográfiai és egyéb a kutatás szempontjából fontos alapvető jellemzőit, a vizsgálatból kizárt válaszadók, adatok mennyiségét, és a kizárás indokát.

A módszer fejezet a vizsgálati menetére vonatkozik. Itt kerülhet feltüntetésre a kutatásetikai engedély száma. Olyan módon történjen meg a vizsgálat leírása, hogy ez alapján a vizsgálat megismételhető legyen. A vizsgálat menete, az alkalmazott eszközök, mérőskálák pontos bemutatása történik meg. Egy kísérlet esetén pl. annak teljes terve jelenik meg itt; interjú esetén annak körülményei és az interjúvázlat; kérdőíves mérés esetén a kérdésblokkok bemutatása, nem sztenderd kérdőív esetén a kérdések, sztenderd kérdőív esetén a kérdőív fókusza, alskálái (hivatkozva az eredeti forrást, magyar adaptációt, ha ez releváns), példaitemek.

Az eredmények fejezet kvantitatív kutatás esetén a sztenderd skálák megbízhatóságvizsgálatát, leíró statisztikáit tartalmazza. Ezek bemutatása után a hipotézisek és esetleges kiegészítő vizsgálatok bemutatása történik meg. Kvalitatív vizsgálat esetén is egy strukturált bemutatása jelenik meg az adatoknak statisztikai számításokkal vagy anélkül. A bemutatás során fontos kerülni a redundanciát. Az adatokat ábrákkal, táblázatokkal illusztrálhatjuk, ezek számozása külön-külön folytatólagos, sorszámozva vannak, címük van. Sorszámukkal együtt utalunk rájuk a szövegben pl. (lásd az *1. ábrát*), ez esetben rag nélkül, dőlt kiemeléssel élünk. Statisztikai próbák esetén az eljárásnak, a változóknak egyértelműnek kell lenniük a leírásból, egzakt próbák kivételével (pl. Fisher próba) a paraméterértékek feltüntetése is szükséges a p értékek mellett.

Kvalitatív vizsgálat esetén az adat lehet például idézet, tartalomelemzés gyakorisági táblázata. Következtetéseket ezek alapján lehet megfogalmazni. Az eredmények fejezetben még nem vetjük össze az eredményeket a szakirodalmi megállapításokkal, csak tényszerűen összegezzük őket.

Ugyanaz az információ ne szerepeljen több formában (pl. táblázat és ábra azonos adatokról). Az idegen nyelvű statisztikai programmal kapott eredmények, grafikonok csak magyar feliratokkal ellátva kerüljenek be a dolgozatba. Az adatok, táblázatok és ábrák mindig okkal szerepeljenek, nem szükséges a statisztikai program által kiadott összes adat, táblázat feltüntetése a mellékletben sem. Az ábrák legyenek feliratozva, hogy az olvasó értse, hogy mit lát az ábrán, az összehasonlított csoportok például legyenek megnevezve. A táblázatok, ábrák feliratai az APA stílusnak megfelelőek legyenek (tájékoztatóhoz lásd: apa.org, „APA Styles” menü „Tables” és „Figures” kulcsszavak mentén).

Következtetések

Ebben a fejezetben célszerű összefoglalni a legfontosabb eredményeket, és azokat összevetni a szakirodalmi információkkal. Eltérések esetén fontos kitérni arra, hogy vajon ezen eltéréseknek mi lehet az oka. Ebben a fejezetben már konstruktumok szintjén fogalmazzuk meg a megállapításokat, nem a statisztikai fogalmakat használva találjuk őket, újabb adatok már itt nem kerülnek elő, statisztikákat itt már nem közlünk. Az összefoglalásban röviden ismertetni kell, hogy a vizsgálat milyen kérdésekre terjedt ki, mik a fontosabb megállapítások és következtetések. Bátran és egyértelműen közölni kell, hogy mely célkitűzést és miért nem sikerült megvalósítani, ha volt ilyen. A vizsgálat limitációira is érdemes kitérni, a vizsgálat továbbfejlesztésére vonatkozó javaslatoknak is itt szerepeljenek. Az eredmények általánosíthatósága szintén ebben a részben taglalandó. Érdemes átgondolni az általánosíthatóságot abból a szempontból, hogy más mérési megközelítést használva, más populációban is hasonló eredményre vezetett volna-e a vizsgálat, mik a megközelítés sajátosságai, mik ennek a következményei. Érdemes továbbá kifejteni az eredmények gyakorlati jelentőségét, és azt, hogy mennyiben jelent a kutatást előrelépést a vizsgált területen.

Irodalomjegyzék

Az Irodalomjegyzék összeállítása legyen pontos és gondos, akkor, és csak akkor jelenjen meg egy szakirodalom az irodalomjegyzékben, ha a szövegben hivatkozott rá a szakdolgozó. A hivatkozott szakirodalmakat, az első szerzők nevének abc sorrendjében kell feltüntetni, sorszámozás nélkül. A szerzők tudományos címét (Prof., Dr., habil.) nem kell feltüntetni. Ha más nem teszi egyértelművé a sorrendet: a rövidebb név megelőzi a hosszabbat, az egyszerűs cikk a többszerzőst, a korábbi publikáció a későbbit. A felhasznált irodalom összeállításakor a címek leírásánál alapvető követelmény, hogy a bibliográfiai tételek pontosan és ellenőrizhetően tartalmazzák az adatokat, amelyek alapján a visszakereshetőség biztosítható. Az irodalomjegyzék formátuma, éppúgy, mint a szövegek közötti hivatkozások, az aktuálisan érvényes, az American Psychological Association által meghatározott formai követelményeknek kell, hogy megfeleljen, az APA stílust követi, ami az apa.org honlapon ellenőrizhető (APA Style).

Mellékletek

Ide kerülnek azok a nagyobb méretű táblázatok, ábrák, amelyek szövegek közötti elhelyezése gondot okozott volna. Ide helyezhetők el a kérdőíves felmérés alapjául szolgáló dokumentumok (pl. interjúvázlat, kérdőív).

További formai követelmények

- Az egyes oldalakon a szöveg szerkezete: 3 cm-es felső, 3 cm-es alsó, baloldalon 2,5 cm-es, jobb oldalon 2,5 cm-es margó, másfeles sortávolság, TNR 12-es betűnagyság, 1,5-es sorköz. Nagyobb térköz nagyobb egységek közt használható, de ne legyenek indokolatlanul üres féloldalak.
- Oldalszámok a lap alján, középen.
- A műhelymunkák oldalszámozása a tartalomjegyzékkel kezdődik, és az irodalom-jegyzékkel fejeződik be.
- A műhelymunkában mellékletek is közölhetők, amelyben további dokumentációk, illusztrációs anyagok szerepelhetnek. A melléklet nem tartozik bele a dolgozat megszabott terjedelmébe, ennek egységeit is sorszámmal látjuk el, és hivatkozunk rá a törzsszövegben.
- A szó szerinti idézetek nem haladhatják meg a dolgozat terjedelmének 10%-át.
- A dolgozatban foglalt illusztrációk, ábrák aránya nem haladhatja meg a dolgozat terjedelmének 20%-át.
- Egy dolgozaton belül legfeljebb háromszintű tagolás alkalmazása ajánlott. Az APA stílus szerinti címsorok formátuma „Headings” címszó alatt megtalálható az APA honlap „APA styles” menüjében.
- Az olvasást megkönnyíti, ha a dolgozat részei arányosan tagolódnak bekezdésekre. Egy bekezdés általában legyen hosszabb, mint egy-két mondat, de ne legyen hosszabb egy harmad oldalnál. A bekezdésekkel kell különíteni egymástól, vagy a bekezdések első sorát 1 cm-rel beljebb kell kezdeni, vagy a bekezdések között legyen nagyobb sortáv. A lábjegyzetek alkalmazását kerüljük.
- Kiemelésre kizárólag *dőlt betűt* alkalmazunk. Az egy mondatnyi vagy egy mondatnál hosszabb kiemelésekkel takarékosan kell bánni.
- Számok írása
  - A számokat szövegben 10 alatt általában betűvel, tíztől felfelé számmal írjuk. Kivételt képeznek a statisztikai adatok, mértékek, ahol számokat írunk, és a sorozatban közölt számok, ahol lehet egységes írásmódot használni (pl. „a méréseket a hetedik, a kilencedik és a tizenegyedik osztályban végeztük”).
  - Statisztikai számítások eredményét általában két-három tizedesjegy pontossággal közöljük. A magyar helyesírásnak megfelelően tizedesvesszőt használunk, és akkor, ha az egyes helyiérték helyén nulla áll, azt kiírjuk, pl. 0,123.
  - A műhelymunka tartalmi és esztétikai értékeit növelik a jól áttekinthető táblázatok, ábrák. Minden táblázatot, ábrát stb. sorszámmal és címmel kell ellátni, APA stílus szerint formázzuk őket.

III. A DIPLOMAMUNKA BÍRÁLATA

A diplomamunka bírálatát az illetékes tanszékvezető és a szakfelelős által felkért oktató, kutató végzi. A bíráló a munkáról írásos véleményt készít.

A diplomamunka elbírálásának szempontjai

A téma jellege, jelentősége, aktualitása: a témaválasztás aktualitása, felhasználhatósága és az elméleti – gyakorlati vonatkozású értékelése.

A szakirodalom feldolgozásának értékelése: a szakirodalom feldolgozása, kritikai elemzése és a témához kapcsolódása.

A kutatást bemutató fejezet értékelése: az adatgyűjtés, az elemzés során milyen módszereket alkalmazott a jelölt és azok mennyiben korszerűek, illetve alkalmasak a célkitűzések elérésére, a feladatok megoldására.

Az eredmények értékelése: A következtetések mennyire megalapozottak, az eredményeket a témával összefüggő szakirodalommal összehasonlítva helyesen értékeli-e,

Megállapítások, következtetések: a levont végkövetkeztetések, javaslatok mennyire megalapozottak, az elmélet, gyakorlat számára mennyire hasznosíthatók?

A dolgozat formája, szerkesztése és stílusa: a diplomamunka arányossága, áttekinthetősége, stílus, szöveg, táblázatok és ábrák szakszerűsége, minősége, érthetősége.

A dolgozat elbírálása során a fentiek figyelembevételével kell a munkát minősíteni és azt az osztályzatban kifejezésre juttatni.

Javasolt eredmény: osztályzat.

A védésen megválaszolandó kérdések: a bíráló által írásban feltett kérdések.

A bírálót a témavezető a jegy megadásakor felülbíráltatja (ő ismeri a hallgató munkásságát), de ezt írásban jeleznie és indokolnia kell.

A jelölt vitakészségének, a témakörben való jártasságának, a szóban feltett kérdésekre adott válaszainak értékelésére a záróvizsgán kerül sor.

IV. A DIPLOMAMUNKA VÉDÉSE

A diplomamunkát a jelölt a záróvizsgán, kijelölt bizottság előtt védi meg, amelynek tagjait (elnök, tagok, jegyzőkönyv-vezető) a Pszichológiai Intézet Tanácsa hagyja jóvá. A védeken a bíráló és a konzulens is részt vehet. A záróvizsga négy részből áll. A jelölt (1) 15 percen ismerteti a diplomamunka fontosabb eredményeit, melyhez diasort készít; (2) 15 percen válaszol a bizottsági tagok részéről feltett kérdésekre; (3) 10 percen válaszol a differenciált szakmai ismeretek választott témaköréből feltett elméleti kérdésekre. (4) 10 percen válaszol a törzsanyag húzott témaköréből feltett kérdésekre.

V. ETIKAI ENGEDÉLY KÉRELMEZÉSE HALLGATÓK ÁLTAL FOLYTATOTT EMPIRIKUS VIZSGÁLATOKHOZ

Összhangban más egyetemeken zajló pszichológiai képzések rendjével, illetve a pszichológia tudományában uralkodó egyértelmű ajánlással, a Pszichológiai Intézet Tanácsa úgy döntött, hogy a Debreceni Egyetem Pszichológiai Intézetében folyó BA- és MA-képzésben, valamint a régi típusú, osztatlan egyetemi képzésben, továbbá a tudományos diákköri munkában is legyen etikai engedély-köteles az empirikus kutatások folytatása; azaz hallgatói empirikus kutatás csak etikai engedély birtokában kezdhető meg.

A szabály szerint a hallgatóknak az adatgyűjtés megkezdése ELŐTT az Intézeti Kutatásetikai Bizottságtól kell kérni az adatgyűjtéshez szükséges etikai engedélyt. Ez a szabály kötelező érvényűvé a 2016/2017-es tanév 1. félévétől vált.

A kérelem benyújtásához a hallgatóknak a Pszichológiai Intézet honlapján megtalálható űrlapot szükséges kitölteniük, majd témavezetőjük véleményezése után azt aláírniuk, valamint témavezetőjükkel is aláírattniuk. A kérelmeket mellékletekkel (pl. informált beleegyezéssel, a csatolni szükséges nem sztenderd mérőeszközökkel) együtt egyetlen fájlban, elektronikusan várjuk. Az aláírásokkal érintett oldalt/oldalakat ebbe az egyetlen fájlba kérjük képként vagy beszkenelt állományként a kérelem megfelelő helyére beszúrni, és a fájlt .doc, .docx vagy .pdf formátumban az Intézeti Kutatásetikai Bizottsághoz az címre eljuttatni (ikeb@arts.unideb.hu)!

A kérelem az űrlap kitöltendő pontjainak megfelelően tartalmazza a kutatás céljának és a vizsgálat során használt eszközöknek a leírását (ha ismert eszközökről van szó, elég rájuk hivatkozni, bár néhány példaitem minden eszköz esetén hasznos lehet; ha nem közismertek az eszközök, akkor ezekről a kérelem megítéléséhez elegendő információt szükséges biztosítani). A kérelem tartalmazza a kutatásba bevonni készült személyek megközelítésének módját (ha ez valamilyen intézményen keresztül történik, akkor az intézményeket megkereső levelet mellékelni kell), valamint a vizsgálati személyeknek szánt beleegyezési nyilatkozatot is.

A kérelmezőknek mindezekon kívül néhány igennel vagy nemmel megválaszolható kérdésre kell választ adniuk (pl. jár-e a vizsgálat fájdalommal?), és ha valamelyikre igennel válaszolnak, azt indokolniuk szükséges. Önmagában az igen válaszok nem zárják ki az etikai engedély jóváhagyását.

Amennyiben a pszichológiai felmérés, betegvizsgálat az egészségügyi és szociális ellátás bármely szintjén történik, érdeklődjön az adott intézmény speciális etikai követelményei és vizsgálati feltételei iránt, és szerezze be a szükséges írásbeli engedélyeket!

A műhelymunkához, szakdolgozathoz szükséges etikai engedély benyújtási határideje legkésőbb a dolgozatok leadási határidejét megelőző 90. nap, tavaszi benyújtás esetén december 15. Ha az etikai engedély benyújtása nem történik meg a megadott határidőig, akkor a témavezető felelőssége, hogy elbírálja, hogy a vizsgálat még kivitelezhető-e, és hozzájárulása szükséges ahhoz, hogy a hallgató a dolgozatát benyújthassa. Ezt az írásos nyilatkozatot a hallgatónak birtokolnia kell benyújtáskor, de nem kell a dolgozattal feltölteni. Az engedélyeket a bizottság 10 munkanapon belül elbírálja, a kérelmezőt értesíti. Ha valami folytán ez nem történne meg 10 munkanapon belül, érdemes mihamarabb érdeklődni az operatív elnöknél (jelenleg: balazs.katalin@arts.unideb.hu).

A bizottság azt ítéli meg, hogy a kutatás összhangban áll-e a pszichológiai kutatásokra vonatkozó általános etikai követelményekkel. A kérelmek kitöltése előtt kérjük a honlapon szintén elérhető, „Támpontok a nyilatkozattételhez” című fájl tanulmányozását. A kutatások etikai kontrollja és engedélyeztetése védi a vizsgálati személyek és maguknak a kutatóknak, valamint a pszichológiai kutatásoknak az érdekeit, és ezen túl lehetővé teszi a kutatási eredmények későbbi esetleges publikálását, hiszen jelenleg számos folyóirat a kutatási eredmények közzétételéhez megköveteli az etikai engedély meglétét.